

בדברו – מפגש רביעי – להיות טוב ולהיטיב

מה שראינו עד כה

- מאה ברכות בכל יום, מהוות תשתית ממשק שלמה, שמחברת אותנו בכל רגע ובכל מציאות אל הקב"ה, גם כהודאה וגם כהמלכה (וממילא להשפעת שפע).
- ברכת הזימון – היכולת לזמן, להזמין ולהזדמן אל מקום. להיות נוכח. להתבונן. להכיר.
- ברכת המזון – לזכור מי אנחנו ומאיפה באנו, להתבונן, להתחבר. מהבסיס הפשוט של הודאה, עד היכולת להסתכל על כל העולם, המקיים כל, אדון כל המעשים – ומתוך כך: מה החלק שלי, מה אני פועל בעולם?
- ברכת נודה לך, מזכירה לנו את הסיפור, את המשמעות, את הדרך, את מי אני ומה אני עושה כאן.
- ירושלים תבנה רק שנשתוקק, נבקש להיות חלק. להזכיר את זה לעצמנו תמיד. אנו מבקשים קשר תמידי עם הקב"ה. קשר שקושר שמים וארץ. שאנו פועלים עם א-ל. שאנו מחוברים תמיד. שאנחנו נעשה חיל ונזכר שהוא זה שנותן לנו את הכח לעשות אותו.

ברוך אתה ה' אלוקנו מלך העולם

טעמו וראו כי טוב ה'

אמר הקדוש ברוך הוא הוי מקיים כל מצות שנתתי לך בתורה, אם אכלת מפירות הארץ או מן האילן הוי מברך עליהם, שאם אכלת ולא ברכת אתה גוזל את הפירות ואת האילן ואת הארץ, ולמי שהוא מגדלן, **ואם אכל אדם וברך הוא ממליך לבוראם**, הוי טעמו וראו כי טוב ה':

ילקוט שמעוני תהלים רמז תשכ

כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה   גמרא ברכות

ר' מאיר או' מנין שכשם שאתה מברך על הטובה כך אתה מברך על הרעה ת"ל אשר נתן לך ה' אלהיך אליך דיינך בכל דין שדנך בין במדת הטוב בין במדת פורענות

משהפל תהיה
ברכה

ברכת הטוב והמטיב

לשים ❤ לברכה

ע"מ

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם,
לעד האל אבינו, מלבנו, אדירנו,
בוראנו, גואלנו, קדושנו קדוש יעקב,
רוענו רועה ישראל, המלך הטוב
והמטיב לכל, שבכל יום ויום הוא
היטיב לנו, הוא מיטיב לנו, הוא ייטיב
לנו, הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו
לעד, חן וחסד ורחמים ורוח והצלה
וכל-טוב.

אשכנז

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, האל, אבינו, מלבנו, אדירנו,
בוראנו, גואלנו, יוצרנו, קדושנו קדוש יעקב, רוענו רועה ישראל,
המלך הטוב והמטיב לכל, שבכל יום ויום הוא היטיב, הוא מיטיב,
הוא ייטיב לנו, הוא גמלנו, הוא גומלנו, הוא יגמלנו לעד, לחן ולחסד
ולרחמים ולרוח, הצלה והצלחה, ברכה וישועה, נחמה פרנסה
וכלכלה, ורחמים וחיים ושלום, וכל טוב, ומכל טוב לעולם אל
יחסרנו.

תימני בלדי

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם. האל, אבינו, מלבנו,
אדירנו, בוראנו, קדושנו קדוש יעקב. המלך הטוב והמטיב
שבכל יום ויום, הוא גומלנו חן וחסד ורחמים וכל טוב.

עשה פל תהיה
מלך ברוך

הטוב והמטיב ביבנה תקנוה

אמר רב נחמן משה תקן לישראל ברכת הזן בשעה שירד להם מן יהושע תקן להם ברכת הארץ כיון שנכנסו לארץ דוד ושלמה תקנו בונה ירושלים דוד תקן על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ושלמה תקן על הבית הגדול והקדוש **הטוב והמטיב ביבנה תקנוה כנגד הרוגי ביתר** דאמר רב מתנא אותו היום שניתנו הרוגי ביתר לקבורה תקנו ביבנה הטוב והמטיב הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה...

תנו רבנן מנין לברכת המזון מן התורה שנאמר ואכלת ושבעת וברכת זו ברכת הזן את ה' אלהיך זו ברכת הזמון על הארץ זו ברכת הארץ הטובה זו בונה ירושלים וכן הוא אומר ההר הטוב הזה והלבנון אשר נתן לך זו הטוב והמטיב

למה נאמרה בברכת המזון?

בעל הטורים - ואכלת ושבעת, וסמיך ליה פן תשכח, שצריך להזכיר יום המיתה בברכת המזון, ולכך תקנו הטוב והמטיב על הרוגי ביתר שניתנו לקבורה

הרא"ש - וקבעוה בברכת המזון שכולה 'הודאה', ואמרינן בירושלמי כשנחרבה ביתר נגדעה קרן ישראל, ואין עתידה לחזור עד שיבוא בן דוד, ולכך סמכוה אצל בונה ירושלים

עשה פל תהיה
בברכה

מלכות כפול שלוש

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הטוב והמטיב צריכה מלכות מאיקא משמע לן כל ברכה שאין בה מלכות לא שמה ברכה והא אמרה רבי יוחנן חדא זימנא אמר רבי זירא לומר שצריכה שתי מלכיות חדא דידה וחדא דבונה ירושלים אי הכי נבעי תלת חדא דידה וחדא דבונה ירושלים וחדא דברכת הארץ אלא ברכת הארץ מאי טעמא לא משום דהויא לה ברכה הסמוכה לחברתה בונה ירושלים נמי לא תבעי דהויא לה ברכה הסמוכה לחברתה הוא הדין דאפילו בונה ירושלים נמי לא בעיא אלא איידי דאמר מלכות בית דוד לאו אורח ארעא דלא אמר מלכות שמים **רב פפא אמר הכי קאמר צריכה שתי מלכיות לבר מדידה**

ציבחר ציבחר - משך חכמה דברים פרק ח פסוק י

והביאור, דכל ברכת המזון נתקנה על בנין האומה אשר נבנית ציבחר ציבחר באצבע ההשגחה, וזה בהשגחה פרטית במן במדבר, ונזדככו נפשותם כל ארבעים שנה, ולמדו מושכלות אלקים, וכמאמרם לא ניתנה תורה אלא לאוכלי מן. והיה להם ארץ, וירושלים מרכז הארץ, ובית המקדש ששכן שמו עליו, והתנהג בנסים רצופים תמיד. אמנם "הטוב והמטיב" תקנו על קיום האומה הבודדת במועדיה להיות הולכת בגולה זה אלפיים שנה, והיא קיימת ברוחה ובהודה ותפארתה, ו"כל כלי יוצר עליה לא יצלח". והנה אחר החורבן חשבו כי קיומה בלתי אפשרי, ועתידה לכלות ולנדוד כהצוענים בלא תפארת אדם, כאשר ראו כי בביתר לא נושעו על ידי מלכות בן כוכבא, שגדולי עולם היו מוטעים בו. אמנם כאשר ראו כי עמד מלך חסד אחד, ונגזר עליהם קבורה, כדאמרו ירושלמי תענית, הבינו כי ישראל שיהא אחד בין שבעים זאבים, ובחסד ה' על ידי מלכי חסד יחליף כח ויוסיף דעת, וכאשר יהמיון גלי ים לשוטפם יבוא הרוח וישקיטם על ידי מושלי ויועצי ארץ אשר לבבם ביד ה' המלאה חסד. **לכן תקנו "הטוב והמטיב" על קיום האומה.**

עשה פל תהיה
בברכה

ציבחר ציבחר

ומקיום האומה הפלאי למדנו כי נאמנו דברי נביאינו ודברי אבותינו אשר הנחילו לנו מורשה באמונת אומן כל ההנהגה האלקית בבנין ירושלים וארץ. לכן המלכיות של הני ברכות תיקנו להזכיר ב"הטוב והמטיב". ולכן על יין תיקנו "הטוב והמטיב", כי זה מפלאות תמים דעים אשר אומה כזו בנימוסים כאלה, אשר אסר להם החיתון, וכמו שאמרו (מדרש איכה רבה א, כט) על קרא (איכה א, ג) "גלתה יהודה": עכו"ם אינם גולים! (אלא אף על פי שגולים אין גלותם גלות. עכו"ם שאוכלים מפתם ושותים מיינם אין גלותם גלות, אבל ישראל שאין אוכלים מפתם ואין שותים מיינם - גלותם גלות. עכ"ל).
וישראל, שאם נגע עכו"ם ביינו אסור לו לשתות, ומדיח כוסו ג' פעמים, כמו שאמר המן. ובכל זאת הם מתקיימים בגולה - אין זה רק צדקת פזרונו בישראל. ובעל הבית יודע להפקיד כליו, ושכינה גלתה עמהם (מגילה כט, א) לסוכך עליהם בגדפין דילה, הוא כבוד השי"ת ויתעלה.

אין עצם הגלות מערוב

אמנם **שלא יפול לבבו עליו ממראה עיניו מנפילת הגלות**, באין הכרה לרוח החיים הנשגב הנתון בכלל העם הנפלא אשר בחר בו ד' להיות לאור עולם, ויתיאש מההצטיינות הפרטית מיראתו שע"י ביטול כל היסודות הלאומיים תפסד ג"כ הצורה הלאומית הפרטית, ואז אין עוד על מה לחול התקוה הכללית היותר רוממה. ע"כ תקנו ביבנה הטוב והמטיב כנגד הרוגי ביתר שהוא סימן לדורות, כי ע"י נפילת ביתר נגדעה קרן ישראל לשעתה. והנה נשמרה צורת ההרוגים עד שלא די שלא הרקיבו לאבד צורתם אלא שגם לא הסריחו, **להיות לאות שגם אם הננו חשובים כנטולי כח החיים מחרב האויב שהרע בקודשו, שמור בנו כח חיים נפלא לשמור צורתינו העצמית**, וממילא אנו בטוחים על התעודה היותר רוממה שהיא תעודת הכלל, שאם רחוקה היא מאד בא תבא בזמנה. וזאת היא דוגמת הגבורה המורה על שמירת ישיני עפר עד עת קץ שישובו לתחיה, כן תשוב כל הגדולה היותר נשגבה אל עמנו באחרית הימים. וזהו הטוב לעצמינו שלא הסריחו, כי לא תשיג יד הגלות וההריסה היותר נוראה לבטל צורתנו העצמית. ולא זו בלבד כי גם לא תגע ג"כ באושר הכללי השמור לעולם כולו מידינו להיות מטיבים לזולתינו. והמטיב שנתנו לקבורה, **עד עת קץ שיעמדו לגורלם הנשגב**. ע"כ הכל הולך אל הכלל הגדול שקשר הקדושה ורוממות הנפש שראוי להמצא ברגשי לב כל אדם מישראל בבאו לשבת על שולחנו, אין עצב הגלות ומראהו האיום מערוב כלל את אור האמת, שמראה בעליל שיצא כנגה צדקינו וישועתינו כלפיד יבער, ולאות ומופת מגמתינו העליונה. – עין אי"ה

ברכת הטוב והמטיב

ע"מ

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם,
לעד האל אבינו, מלבנו, אדירנו,
בוראנו, גואלנו, קדושנו קדוש יעקב,
רוענו רועה ישראל, המלך הטוב
והמטיב לכל, שבכל יום ויום הוא
היטיב לנו, הוא מיטיב לנו, הוא ייטיב
לנו, הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו
לעד, חן וחסד ורחמים ורוח והצלה
וכל-טוב.

אשכנז

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, האל, אבינו, מלבנו, אדירנו,
בוראנו, גואלנו, יוצרנו, קדושנו קדוש יעקב, רוענו רועה ישראל,
המלך הטוב והמטיב לכל, שבכל יום ויום הוא היטיב, הוא מיטיב,
הוא ייטיב לנו, הוא גמלנו, הוא גומלנו, הוא יגמלנו לעד, לחן ולחסד
ולרחמים ולרוח, הצלה והצלחה, ברכה וישועה, נחמה פרנסה
וכלכלה, ורחמים וחיים ושלוש, וכל טוב, ומכל טוב לעולם אל
יחסרנו.

תימני בלדי

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם. האל, אבינו, מלבנו,
אדירנו, בוראנו, קדושנו קדוש יעקב. המלך הטוב והמטיב
שבכל יום ויום, הוא גומלנו חן וחסד ורחמים וכל טוב.

לשים ♥ לברכה

עשה פל תהיה
מלך ברוך

ולסיכום -

- הטוב והמטיב תוקנה ביבנה על הרוגי ביתר.
- עם הסיפור, ממשיך את הסיפור גם בתוך הגלות מתוך ציפיה לגאולה.
- ברכה על קיום האומה. על הטבה עתידנית.
- שלוש פעמים מלכות. לקחת את ברכת הארץ וברכת ירושלים יחד איתנו. ד.ג.א.
- כל שבח כלפי הקב"ה, גם קורא לנו להדמות אליו.

עשה פל נחית
בברכה